

НАУКА И САВРЕМЕНИ УНИВЕРЗИТЕТ

ДРУШТВЕНЕ НАУКЕ ПРЕД ИЗАЗОВИМА САВРЕМЕНОГ ДРУШТВА

Библиотека
НАУЧНИ СКУПОВИ
I ТОМ

Уредник
Доц. др Гордана Ђигић

Универзитет у Нишу
Филозофски факултет

ДРУШТВЕНЕ НАУКЕ ПРЕД ИЗАЗОВИМА САВРЕМЕНОГ ДРУШТВА

Тематски зборник радова

Ниш, 2017.

САДРЖАЈ

ФИЛОЗОФИЈА И ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРНОСТ

Бојан Благојевић: ФИЛОЗОФИЈА КАО ДИСЦИПЛИНА? -ПОЛЕМИКА О ОДНОСУ ФИЛОЗОФИЈЕ И ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРНОМ ПРОУЧАВАЊУ НАУКЕ	9
Власта Сикимић: INTERDISCIPLINARITY IN ONTEMPORARY PHILOSOPHY: THE CASE OF SOCIAL EPISTEMOLOGY OF SCIENCE ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРНОСТ У САВРЕМЕНОЈ ФИЛОЗОФИЈИ: ПРИМЕР СОЦИЈАЛНЕ ЕПИСТЕМИОЛОГИЈЕ	19
Горан Јаковљевић: ПАРМЕНИДОВА ОНТОЛОГИЈА	27
Горан Ружић: ПРИНЦИП КОНТИНУИТЕТА	35
Милан Јовановић: SOME PROBLEMS CONCERNING EMPIRICAL STUDIES IN PHILOSOPHY НЕКИ ПРОБЛЕМИ У ВЕЗИ СА ЕМПИРИЈСКИМ ИСТРАЖИВАЊИМА У ФИЛОЗОФИЈИ	43
Неда Савић, Милош Марковић: ЕТИЧКА АНАЛИЗА УТИЛИТАРИСТИЧКИХ ТЕОРИЈА КАЗНИ	55
Aleksandar Pešić: TRI OSNOVNE IDEJE U POPEROVOJ LOGICI NAUČNOG OTKRÍĆA	69

САВРЕМЕНА ИСТОРИОГРАФИЈА И РАЗВОЈ ДРЖАВНЕ УПРАВЕ КРОЗ ВЕКОВЕ

Jerzy Grzybowski, Marzena Grzybowska: ЕПИСКОП САВВА (ГЕОРГИЈ СОВЕТОВ) – ЕГО РОЉ В ЖИЗНИ ПОЉСКОЙ И СЕРБСКОЙ ПРАВОСЛАВНЫХ ЦЕРКВЕЙ	81
Младенка Иванковић: ЈЕВРЕЈСКА ОМЛАДИНСКА ДРУШТВА У КРАЉЕВИНИ ЈУГОСЛАВИЈИ	93
Божица Младеновић: РАТНЕ ОПЕРАЦИЈЕ НА МАКЕДОНСКОМ ФРОНТУ У ЈЕСЕН 1916. ГОДИНЕ У МЕМОАРИМА ПАВЛА БЛАЖАРИЋА	105
Срђан Мићић: НИШКИ ЛОГОР ЗА БУГАРСКЕ ПОЛИТИЧКЕ ЕМИГРАНТЕ (1923–1925)	115
Маријана Мраовић: „НОВА СРБИЈА У НОВОЈ ЕВРОПИ“ НА СТРАНИЦАМА КОЛАБОРАЦИОНИСТИЧКЕ ШТАМПЕ „ВЛАДЕ НАРОДНОГ СПАСА“	127

Александар Стојановић: САВРЕМЕНА ИСТОРИОГРАФИЈА О ХОЛОКАУСТУ У ОКУПИРАНОЈ СРБИЈИ 1941-1944	151
Александар Ракоњац: ПОЧЕЦИ КОРПОРАТИВИЗАЦИЈЕ ДРЖАВНОГ СЕКТОРА ИНДУСТРИЈЕ У ЈУГОСЛАВИЈИ (1945–1947)	165
Александар Милетић: ИДЕОЛОШКИ И ПОЛИТИЧКИ ПРЕЛОМ МИЛОВАНА ЂИЛАСА 1948-1954	179
Наталија Димић: ВИЛИ БРАНТ И ЈУГОСЛАВИЈА: ПОЧЕЦИ УОБЛИЧАВАЊА "ИСТОЧНЕ ПОЛИТИКЕ"	189
Софија Божић, Душан Бајагић: ПРИКАЗИ И КРИТИКЕ У СРПСКОМ/ КЊИЖЕВНОМ ЛИСТУ: ИЗВОР ЗА ПРОУЧАВАЊЕ САВРЕМЕНЕ ИСТОРИОГРАФИЈЕ	199
Бојан Симић: ТОКОВИ ИСТОРИЈЕ 2006–2015, АНАЛИЗА САДРЖАЈА	213
Младен Живић: ТЕМИСТОКЛОВА ДРЖАВНОСТ – ОД ОЛИМПА ДО ПОНОРА	225
Милош Ђорђевић: ЕВРОПСКЕ ИНСТИТУЦИЈЕ У СРБИЈИ У 18. ВЕКУ	235
Душан Бајагић, Софија Божић: НАСТАНАК МОДЕРНЕ ДРЖАВНЕ УПРАВЕ У ПЕРИОДУ СРПСКЕ РЕВОЛУЦИЈЕ (1804–1835) ПРЕМА ВИЂЕЊУ "СРПСКОГ/КЊИЖЕВНОГ ЛИСТА"	245
Мирослав Пешић: ДЕЛАТНОСТ УСТАВОТВОРНОГ ОДБОРА НА ДОНОШЕЊУ УСТАВА ИЗ 1888. ГОДИНЕ	259
Бојана Миљковић Катић: ПРОФИЛИСАЊЕ ПРИВРЕДНИХ НАДЛЕЖНОСТИ У ДРЖАВНОЈ УПРАВИ КНЕЖЕВИНЕ И КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ	273
Александар Лукић: ПАРЛАМЕНТАРНИ ИЗБОРИ У НИШКОМ КРАЈУ 1923. ГОДИНЕ	287
ИМПЛИКАЦИЈЕ ТРАНЗИЦИОНИХ СТРАТЕГИЈА НА ОДЛИВ МОЗГОВА И УЛОГА ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ ДИЈАСПОРЕ У НАЦИОНАЛНОМ РАЗВОЈУ, ОЧУВАЊУ ИДЕНТИТЕТА И АФИРМАЦИЈИ УГЛЕДА СРБИЈЕ У СВЕТУ	
Ivana Božić Miljković: ISTORIJSKI ASPEKT ODLIVA MOZGOVA IZ SRBIJE I EKONOMSKE POSLEDICE	297
Јелена Динић, Марија Синђић: ПРЕГЛЕД СПОЉАШЊИХ И УНУТРАШЊИХ УЗРОКА ЕМИГРИРАЊА МЛАДИХ ИЗ СРБИЈЕ	311
Slobodan Miladinović: ZATVORENOST DRUŠTVENE STRUKTURE I NJENE IMPLIKACIJE NA ODLIV MOZGOVA	325
Гордана Стојић: ОРГАНИЗАЦИОНИ И ПРОФЕСИОНАЛНИ ЧИНИОЦИ ЕМИГРАЦИЈЕ МЛАДИХ НАУЧНИКА	337

Зоран Јовановић, Иван Калаузовић: КУЛТУРА ДИЈАСПОРЕ,
НАЦИОНАЛНА ПАРАДИГМА 351

Saša Savić: SRPSKA INTELEKTUALNA DIJASPORA U AUSTRALIJI - TES-
LA FORUM 365

САВРЕМЕНИ ИЗАЗОВИ У ПСИХОЛОГИЈИ393

Mariyana Nyagolova: ПРИМЕНЕНИЕ ГЕОГРАФИЧЕСКОГО ПОДХОДА В
ИЗУЧЕНИИ ИСТОРИИ БОЛГАРСКОЙ ПСИХОЛОГИИ (GEOGRAPHICAL
APPROACH TO THE INVESTIGATION OF THE REGIONAL HISTORY OF
PSYCHOLOGY IN BULGARIA) 377

Ana Jovančević, Miljan Jović: ŽIVOTNE POZICIJE KAO PREDIKTORI AL-
TRUIZMA 393

Milica Tošić Radev, Tatjana . Stefanović Stanojević: MOJ STIL LJUBAVI:
ZNAČAJ LIČNOSNIH ATRIBUTA I KARAKTERISTIKA PARTNERSKE
VEZE 403

Jelena Opsenica Kostić: PORODICE NASTALE PUTEM SUROGAT MATER-
INSTVA 417

Мирјана Станковић Ђорђевић: РАСКРШЋА (ОБРАЗОВНЕ) ИНКЛУЗИЈЕ У
СРБИЈИ (НИСУН 5) 427

Angelina Petrova: NEUROPSYCHOLOGISCHE FORSCHUNG UND DIE
THEORIEN UEBER MUSIKALISCHEN HOEREN - EINE REFLEKSION IM
METHODENDER MUSIKTHEORIE UND DER GEHOERBILDUNG 437

Snežana Stojiljković, Valentina Petrović, Gordana Đigić: OSOBINE LIČNOSTI I
SINDROM IZGARANJA KOD VASPITAČICA 445

Nebojša Milićević, Miroslav Komlenić: ESTETSKI DOŽIVLJAJ MANDEL-
BROTOVIH FRAKTALA, APSTRAKTNIH SLIKA I PRIRODNIH FORMI I H,
R, D ESTETSKI MODUSI 459

ПЕДАГОШКИ ИЗАЗОВИ И ПЕРСПЕКТИВЕ УНИВЕРЗИТЕТСКОГ ОБРАЗОВАЊА

Александар Петровић: ХЕУРИСТИЧКИ СМИСАО АНТИЧКО-
ВИЗАНТИЈСКЕ ТРАДИЦИЈЕ И САВРЕМЕНИ ЕВРОПСКИ
УНИВЕРЗИТЕТИ 469

Jelena Maksimović, Jelena Osmanović: INTERAKCIJA METODOLOŠKIH
PARADIGMI U PEDAGOŠKIM ISTRAŽIVANJIMA 481

Зоран Станковић, Невена В. Димић: ДИДАКТИЧКИ ИЗАЗОВИ И
ПЕРПЕКТИВЕ: ВИРТУЕЛНА РЕАЛНОСТ И УНИВЕРЗИТЕТСКО
ОБРАЗОВАЊЕ 493

Марија Марковић, Зорица Станисављевић Петровић: ШКОЛСКА ПЕДАГОГИЈА КАО СТУДИЈСКИ ПРЕДМЕТ НА ВИСОКОШКОЛСКИМ УСТАНОВАМА У СРБИЈИ 503

МАСМЕДИЈСКА КОМУНИКАЦИЈА И ФЕНОМЕНОЛОГИЈА ДИСПЕРЗИЈЕ ИНТЕЛЕКТУАЛНОГ КАПИТАЛА

Маја Kostadinovic: NEMATERIJALNA IMOVINA - INFORMACIJE I ZNANJE POSMATRANI KROZ PRIZMU MASOVNIH MEDIJA 517

Владета Радовић, Милан Дојчиновић: МАСМЕДИЈСКА КОМУНИКАЦИЈА И ЗАШТИТА ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ СВОЈИНЕ 529

Vesna Stanković Pejnović: INTELEKTUALAC U SLUŽBI NESLOBODE I KAPITALA 551

Велибор Петковић: МЕТАРЕФЕРЕНЦЕ У ТРАНСМЕДИЈСКОЈ КОМУНИКАЦИЈИ 561

Дијана Петровска, Марина Даниловска: ОСНОВНО СРЕДСТВО ЗА СТЕКНУВАЊЕ ЗНАЕЊА НИЗ СИСТЕМОТ НА КОМПЈУТЕРИЗАЦИЈА 573

Бојан В. Симић¹
Институт за новију историју Србије

Izvorni naučni rad
УДК 94:050 ТОКОВИ
ИСТОРИЈЕ“2006/2015“

ТОКОВИ ИСТОРИЈЕ 2006–2015, АНАЛИЗА САДРЖАЈА

Апстракт: У раду се анализира садржај часописа *Токови историје* који издаје Институт за новију историју Србије у периоду од 2006. до 2015. Акцент је стављен на квантитативну анализу продукције часописа у десетогодишњем периоду, структуру самих издања, као и позиционирање часописа у домаћој стручној јавности.

Кључне речи: Институт за новију историју Србије, Токови историје, часопис, историографија.

Часопис *Токови историје* се редовно објављује у различитој форми и под различитим именима од 1967. године. У прво време излазио је као зборник радова *Токови револуције* (до 1973), као заједничко издање три института за историју радничког покрета, републике Србије и покрајинских института Косова и Војводине. Од 1973. до 1989. зборник је излазио као самостално издање Института за историју радничког покрета Србије (од 1992. Институт за новију историју Србије) и то као годишњак (*Пола века Института* 2008: 9–38). У периоду 1990–1992. издаје се часопис под називом *Токови* да би 1993. он добио садашње име *Токови историје*. Поменута година била је значајна и због тога што су корице часописа добиле свој препознатљив дизајн који се одржао и до данас, а часопис је формално почео да излази као двоброј.²

У званичној библиографији која је публикована 2008. године пописани су сви прилози издати у периоду 1967–2007. и њихов број је износио 885 (Цвејић 2008). У наредном седмогодишњем периоду на основу наших анализа дошли смо до закључка да је публиковано око 480 прилога. Дакле, можемо да закључимо да је од почетка излагања закључно са 2015. годином часопис *Токови историје* објавио је више од 1.360 различитих прилога.

На почетку ћемо изнети неколико информација о начину функционисања часописа *Токова историје*. Сви радовиза објављивање се примају путем електронске поште³ и осим приказа и информација шаљу се на две стручне

¹ bojan.simic@inis.bg.ac.rs

² Од 1997. часопис се води као четворброј, али због финансијске ситуације, до 2000. године издате су само две свеске 1997. године.

³ Часопис је од 2012. године отворио сопствену e-mail адресу: tokoviistorije@gmail.com док су у

рецензије које су анонимне. Рецензенте одређује редакција. Према списку објављеном у последњој анализираној свесци 3/2015. можемо закључити да су рецензенти радова већином научни радници ван института (22 од 32 или 68,75%), док сарадници института чине готово трећину изабраних рецензената. Анализом поменутог списка можемо утврдити да значајну већину рецензената чине стручњаци из институција које финансира Република Србија (87,5%), док је свега четворо везано за институције из иностранства (12,5%). Ово, наравно, делом има везе и са тим, као што ћемо видети, да су радови који се публикују у часопису већином на српском језику. Од броја 2/2015. *Токови историје* су усклађени са Актом о уређивању научних часописа које је прописало Министарство просвете, науке и технолошког развоја.⁴ То се пре свега односи на квалификацију прилога из рубрика „Чланци“,⁵ увођења списка литературе за сваки чланак, као и цитирање по „чичашком стилу“ (*The Chicago Manual of Style*). Часопис је доступан и на сајту института <http://www.inisbgd.co.rs/publikacije2> (од броја 1/2005) а у току је израда и самосталног сајта часописа који би требало да буде доступан од краја 2016. године.

Часопис је у целокупном посматраном периоду задржао фактички исту категорију код Министарства за просвету, науку и технолошки развој М51 – часопис врхунског националног значаја.⁶ Да бисмо боље сагледали редовност излажења часописа упоредићемо га са другим домаћим часописима из исте категорије. На последњој објављеној листи часописа Министарства за 2014. годину из области хуманистичких наука: историје, археологије и етнологије налази се укупно 73 часописа од којих је у категорију М51 сврстано њих 21, а међу њима је претежно историјских – њих девет: *Београдски историјски гласник*, *Војноисторијски гласник*, *Глас САНУ – Одељење историјских наука*, *Зборник Матице српске за историју*, *Историја 20. века*, *Историјски часопис*, *Истраживања* и *Токови историје*.⁷ Насупрот другим наведеним часописима, *Глас* не излази редовно,⁸ док је *Београдски историјски гласник*, часопис

ранијем периоду радови примани преко мејла Института: inis@ptt.rs.

⁴ *Акт о уређивању научних часописа*, датум приступа 1. новембар 2016; <http://www.mpn.gov.rs/casopisi/>

⁵ Поменути акт прописује следеће четири категорије: 1. Оригиналан научни рад (рад у коме се износе претходно необјављивани резултати сопствених истраживања научним методом); 2. Прегледни рад (рад који садржи оригиналан, детаљан и критички приказ истраживачког проблема или подручја у коме је аутор остварио одређени допринос, видљив на основу аутоцитата); 3. Кратко или претходно саопштење (оригинални научни рад пуног формата, али мањег обима или прелиминарног карактера); 4. Научна критика, односно полемика (расправа на одређену научну тему заснована искључиво на научној аргументацији) и осврти.

⁶ Према листи категоризованих часописа *Токови историје* је од 2006. у Р52 категорији, да би се означавањем са М51 почело од 2008. године.

⁷ *Категоризација часописа*, датум приступа 5. новембар 2016; <http://www.mpn.gov.rs/casopisi/>

⁸ По расположивим подацима из каталога Народне библиотеке у наведеном периоду часопис је изашао 2006, 2008, 2010, 2012. и 2015. године.

Одељења за историју Филозофског факултета у Београду, покренут тек 2010, те неће бити узет у разматрање за период 2006–2015. На основу личног увида, као и података из Дигиталног репозиторијума Народне библиотеке,⁹ резултати су следећи:

Табела бр. 1: Број издатих свезака историјских часописа из категорије М51 у периоду од 2006-2015.

Година	Годишњак за друштвену историју	Историјски часопис	Историја 20. века	Истраживања	Зборник МС за историју	Војноисторијски гласник	Токови историје
2006	1	1	2	1	2	1	3
2007	1	2	2	1	1	1	3
2008	1	2	2	1	1	2	2
2009	3	1	2	1	1	2	2
2010	3	1	3	1	2	2	3
2011	3	1	3	1	1	2	2
2012	3	1	3	1	3	2	3
2013	3	1	2	1	2	2	3
2014	2	1	2	1	2	2	3
2015	3	1	2	1	2	2	3
Укупно	23	12	23	10	18	18	27

Из наведеног видимо да су *Токови историје* најредовније и најчешће издање неког историјског часописа у Србији у последњој деценији. То се може тврдити и када се узму у обзир историјски часописи више категорије као што су *Зборник радова Византолошког института САНУ* (М23) и *Balkanica* (М24), који излазе једанпут годишње.¹⁰ Осим током 2008, 2009. и 2011. *Токови историје* су у обрађеном периоду излазили у три свеске годишње, што је свакако захтевало озбиљан напор од редакција које су водиле часопис. Стандардизација техничких елемената, начин функционисања часописа и редовност излажења знатно су допринели да се *Токови историје* у октобру 2016. нађу на међународној ERIHPLUS листи часописа.¹¹

Парцијална анализа садржаја часописа *Токови историје* рађена је у два скорашња историографска рада. Први у библиографији часописа која је изашла 2004. године под уредништвом Владана Јовановића на свега неколико страница и она је обухватала период од 1993. до 2003. Друга у веома критичкој књизи покојног професора са Катедре за општу савремену историју Филозофског факултета у Београду Мирослава Јовановића *Криза историје* у којој је анализа обухватала период од 2003. до 2008. за чланке и од 2003. до 2007. за приказе.

⁹ Дигитални репозиторијум Народне библиотеке Србије, датум приступа 7. новембар 2016: <http://repositorijum.nb.rs/>

¹⁰ *Зборник радова Византолошког института САНУ* је током 2013. издао две свеске.

¹¹ Тај податак истакнут је у импресуму часописа од броја 2/2016. Видети и на сајту организације: *Download current list of ERIH PLUS approved journals*, датум приступа 11. новембар 2016: <https://dbh.nsd.uib.no/publiseringskanaler/erihplus/periodical/listApproved>

Поред *Токова историје* обрађују се још три домаћа часописа категорије врхунског националног значаја (M51): *Историја 20. века*, *Зборник Матице српске за историју* и *Историјски часопис*.¹² У нашој анализи позиваћемо се на поменуте радове када будемо желели да упоредимо утврђено стање за период од 2006. до 2015. са оним које му је претходило и са којим се делимично преклапа (у случају рада професора Јовановића у прве три, односно прве две године обухваћене нашом анализом).

Занимљиво је да је година почетка овог истраживања – 2006, била уједно и прва година у практично четрдесетогодишњој историји часописа када је он изашао у три свеске, што је од тада постављено као стандард који се углавном поштовао (две свеске годишње изашле су 2008, 2009. и 2011). Поменута година била је друга за редакцију под уредништвом Радмиле Радић.¹³ Анализа обухвата тачно десет година и три различите редакције (2009–2012, главни уредник: Миле Бјелац;¹⁴ 2012–2015, главни уредник: Гордана Кривокапић Јовић).¹⁵ У обрађеном периоду од десет година изашло је укупно 27 свезака са 659 различитих прилога, па се гледајући из тог угла то може сматрати и најплоднијим периодом у историји часописа. Поређења ради у временском раздобљу 1993–2003. изашло је укупно 15 свезака, што је готово дипломање. Разлози за такво стање могу се наћи у чињеници да је период од 2006. до 2015. био нешто стабилнији у политичком и економском смислу од оног током деведесетих, као и у томе да се број сарадника Института фактички удвостручио.¹⁶

На почетку ћемо представити број прилога по рубрикама у наведеном периоду. У циљу сажимања учињена су и нека мања логична спајања. Тако су рубрике „Сећања“ и „У знак сећања“ спојене у једну, као и једнократна рубрика „Критике“ која је по свом садржају одговарала ономе што је у наведеном периоду објављивано у рубрици „Историографија“, па је њој и прикључена. Такође треба напоменути да је рубрика „Истраживања“ била актуелна у периоду од 2006. до

¹² Део поменутог рада који се односи на анализу садржаја радова објављених у водећим рубрикама: студије, расправе, огледи, истраживачки и стручни прилози штампан је и у часопису *Историја 20. века*. М. Јовановић, „Савремена српска историографија: Карактеристике и трендови“, *Историја 20. века*, бр. 1/2010, 183–192.

¹³ Редакцију су чинили још и: Дубравка Стојановић, Владан Јовановић, Стеван Павловић (Саутемптон), Јан Пеликан (Праг), Јелена Гускова (Москва), Диана Мишкова (Софија) и секретар Владимир Цветковић.

¹⁴ Редакцију су чинили још и: Драган Богетић, Дубравка Стојановић, Вера Гудац-Додић, Владан Јовановић, Мира Радојевић, Стеван Павловић, Јан Пеликан, Јелена Гускова, Диана Мишкова, Владимир Гајгер (Загреб), Светозар Рајак (Лондон) и секретар Петар Драгишић.

¹⁵ Редакцију су чинили још и: Драган Богетић, Дубравка Стојановић, Мира Радојевић, Слободан Селинић, Стеван Павловић, Јан Пеликан, Јелена Гускова, Диана Мишкова, Владимир Гајгер, Светозар Рајак и секретар Александар Стојановић. Од 2014. место секретара заузео је Бојан Симић а од 2015. члан редакције је Александар Животић.

¹⁶ У периоду од 2002. до 2012. године у Институт за новију историју Србије примљено је чак 20 сарадника.

2009. године (закључно са бројем 1/2009) и у њој су се углавном објављивали истраживачки радови млађих сарадника. Од броја 2/2009. такав тип прилога публикован је у рубрици „Чланци“, тако да је сасвим логично да се прилози из ове две рубрике рачунају заједно у збирном прегледу.

Табела 2: *Тип и број прилога у часопису Токови историје (2006–2015)*

Тип прилога	Број	Процент
Чланци (са Истраживањима)	244	37,03 %
Историографија	35	5,16 %
Грађа	32	4,86%
Научни живот	79	11,99%
Прикази	227	34,47%
In memoriam	12	1,82%
Погледи	9	1,37%
Интердисциплинарна истраживања	4	0,61%
Есеји	3	0,46%
Сећања	2	0,30%
Методологија	1	0,15%
Прилози	9	1,37%
Научна полемика	2	0,30%
Укупно	659	100 %

Као што можемо видети објављени прилози (659) разноврсни су, а у поређењу са десетогодишњим периодом (1993–2003) њихов број је више него двоструко већи. Да подсетимо у наведеном периоду објављеноје: 95 оригиналних научних радова и 37 расправа, седам есеја, седам биографија, 13 текстова грађе и докумената, 20 информација, 15 историографских осврта и 157 приказа и критика (*Библиографија 1993–2003*, 3). Од укупног броја прилога за период 2006–2015. њих 315 (47,8%) написали су доктори наука што радовима даје на тежини. Што се тиче осталих прилога око половине су написали аутори са титулом магистра, а око једне четвртине прилога у посматраном периоду написали су они са нижим образовањем, пре свега дипломирани историчари, магистранти и докторанди.

Имајући у виду да се током година мењао фонт, писмо и проред којим је издаван часопис број страна сваке свеске не би нам пружио прецизан увид у квантитет одређених бројева и годишта. Из истих разлога ни поређење са другим сличним часописима не би било најпозданије. Реалнију слику даће нам број прилога који је објављиван током одређених година што можемо видети у наредној табели:

Табела 3: Укупан број прилога по годинама у часопису *Токови историје* (2006–2015)

Година	Број прилога	Процент
2006	92	13,96%
2007	86	13,05%
2008	80	12,14%
2009	50	7,58%
2010	63	9,56%
2011	47	7,13%
2012	74	11,23%
2013	69	10,47%
2014	51	7,74%
2015	47	7,13%
Укупно	659	100%

Период од 2006–2008.далеко је најплоднији гледајући број објављених прилога (258), што је око 40% од свих прилога у обрађеном десетогодишњем временском интервалу.У каснијем периоду број прилога био је углавном значајно мањи, нарочито 2011.и 2015. године.

Од укупног броја прилога од 2006.до2015. њих 412 (62,52%) написали су сарадници Института,док су спољни сарадници били аутори 247 (37,48%) прилога.¹⁷Дакле, генерално ради се о нешто више од трећине уплива аутора са стране.Ипак, када се погледа само рубрика „Чланци“ долазимо до приличнодругачије слике. Спољни сарадницису у рубрици „Чланци“ (укључујући и „Истраживања“)објавили 125 од 244 рада што чини укупно 51,23% те врсте прилога.¹⁸ Највише радова са стране у односу на радове из Институтау поменутој рубрици било је објављено 2011 (12 од 17, 70,56%) и 2008 (15 од 22, 68,18%). Наведене цифре јасно говоре о отворености часописа за спољне сараднике, што смо на најбољи начин могли да констатујемо подацима везаним за, за многе истраживаче, најатрактивнију рубрику „Чланци“.¹⁹

Токови историје су часопис који претежно објављује радове везане за историју XX века,али као што ћемо видети није занемарљив ниброј радова из ранијег периода. За анализу смоузели класичну поделу на Међуратни период, Други светски рат и период после Другог светског рата, док смо за претходнивременски период направили одредницу „XIX век до 1918. године“, јер радова везаних за историју Првог светског рата готово да и није

¹⁷ Највећи број прилога у часопису *Токови историје* у периоду од 2006.до 2015. објавили су: Зоран Јањетовић, Слободан Селинић и Александар Животић по 26.

¹⁸ У спољне сараднике рачунали смо и радове сарадника који ће у каснијим годинама бити ангажовани на пројектима Института, али који у тренутку објављивања конкретног рада то нису били.

¹⁹ Прилози у рубрици чланци у обрађеном периоду бодовали су се са три бода од стране одговарајућих комисија Министарства.

било у обрађеном периоду.²⁰У последњу категорију, формулисану као „Дужи временски оквир”, уврстили смо радове који су у значајној мери својим садржајем прелазили наведене оквири и обухватали барем два наведена временска периода.

Табела бр. 4: *Подела прилога по хронолошким периодима*

Хронолошки период	Број прилога	Процент
XIX век до 1918. године	20	7,25%
Међуратни период	72	26,09%
Други светски рат	28	10,14%
После Другог св. рата	144	52,17%
Дужи временски оквир	12	4,35%
Укупно	276	100%

*Прилози су из рубрика „Чланци“, „Истраживања“ и „Грађа“.

Из наведеног видимо да су радови везани за историју после Другог светског рата апсолутно доминантни и да их је више него свих осталих заједно. У поменутој групи радова највише је оних који се баве темама из Хладног рата. Овај податак није неочекиван јер се ради о једном интересантном периоду за који је грађа добро сачувана и сређена, а иочињеници да је у скорије време интензивирана и сарадња са колегама из иностранства, посебно из земаља некадашњег совјетског блока.²¹Из наведених разлога такав тренд можемо очекивати и у годинама које долазе, као и због чињенице да се све више младих истраживача окреће том периоду.

Да бисмо анализирали унутрашњу структуру часописа неопходно је да погледамо однос између две најсталније и најбитније рубрике у њему – „Чланци“ и „Прикази“ – које, као што смо видели, чине заједно више од 70% укупног броја прилога у обрађеном периоду.²²

Табела 5: *Однос између чланака и приказа по годинама у часопису Токови историје (2006–2015)*

Година	Чланци	Прикази	Однос
2006	32	35	-3
2007	27	29	-2

²⁰ У такве прилоге спадају пре свега два прилога из рубрике „Грађа“: Александар Лукић, „Из ратне преписке Љубомира Стојановића. Четири писма Николи Стојановићу 1917. и 1918.“ из броја 3/2010. и Алексеј Тимофејев, „Руси на обалама Саве 1914–1915. Улога руских морнара и минера у одбрани Београда 1914–1915.“ из броја 1/2014.

²¹ Као пример може да послужи и податак да су крајем септембра 2016. године у размаку од само неколико дана одржана два међународна скупа у Београду, један који је организовао Институт за новију историју Србије са колегама из Москве, а други, већ традиционални, који је организовао Институт за савремену историју са колегама са Универзитета у Бидгошћу (Пољска).

²² У броју 2/2015.то су и једине две рубрике у часопису.

2008	22	29	-7
2009	17	17	0
2010	21	25	-4
2011	17	17	0
2012	34	19	+15
2013	30	19	+11
2014	25	18	+7
2015	19	19	0
Укупно	244	227	+17

Из наведеног се јасно уочава тренд смањивања број приказа у часопису. Док је у периоду 2006–2011. број приказа био већи или једнак броју чланака, у периоду од 2012. број чланака је значајно већи (2015. у томе чини изузетак), што у крајњем збиру и доноси већи број прилога у рубрици „Чланци“ у односу на рубрику „Прикази“. На пад броја објављених приказа без икакве сумње утицала је и чињеница да се њихово објављивање небодује од стране Министарства просвете, науке и технолошког развоја што је демотивисало истраживаче да их пишу. Наравно, одговорност за такво стање носе и сами истраживачи.

Из приложене табеле видимо да је највише чланака објављено у три свеске 2012. године, а да ја најмањи број забележен последње године посматрања 2015. Поменуте 2012. забележена је и највећа разлика између броја објављених чланака и приказа. Аутори у рубрици „Чланци“ у обрађеном периоду већински су били домаћи аутори (200 од 244 чланка или 81,97%). У периоду од 2006. до 2015. године није било године у којој нису објављивани радови страних аутора, а чак суретке и свеске у којима се то десило (три од 27). Највише радова страних аутора било је у току 2006 (осам) а најмање 2015 (два). Страни аутори били су заступљени са 18,03% радова у последњем десетогодишњем периоду, што се у главним цртама поклапа са анализом коју је професор Јовановић објавио у свом поменутом раду за период 2003–2008, где наводи 25 од 126 или 19,84% таквих прилога. Занимљиво је да је број аутора из иностранства у *Токовима историје* био далеко већи у поређењу са другим домаћим часописима исте категорије М51: *Историје 20. века* (7 од 96 или 7,30%), *Зборника Матице српске за историју* (ниједан текст страног аутора) и *Историјског часописа* (5 од 114 или 4,39%). (Јовановић, Радић, 2009: 60). Треба истаћи и то да су у последњим годинама објављена и три рада која се тичу историје Кине у Хладном рату еминентних кинеских аутора.²³

Идентичан је и број радова на страним језицима који су објављени у *Токовима историје* у периоду од 2006. до 2015, и он износи 44 од 244. Одмах треба напоменути да је ово поклапање случајно јер је значајан број домаћих аутора објављивао радове на енглеском (Зоран Јањетовић, Вера Гудац Додић, Владан

²³ Ради се о радовима „Заокрет налево кинеске спољне политике од касних 50-их до 1962“ аутора професора Ниу Ђуна и два чланка ауторке Хе Јенђинг „Почетак кинеске дипломатије: Дипломатска активност кинеског комунистичког режима током сибанпо периода (мај 1948 – март 1949)“ и „Кинеско-амерички амбасадорски разговори и самит у Женеву 1955. године: Дипломатска постигнућа НР Кине остварена уз помоћ Совјетског Савеза“.

Јовановић, Бојан Симић чак четири, и др), док су радови већег броја страних аутора објављени на српском језику (Андреј Едемски, Јан Пеликан, Бисер Банчев, Жељко Јухас и др). Пракса објављивања радова на страним језицима постојала од почетка посматраног периода, а само током 2011. није било текстова на језицима који нису спадали у некад јединствени српскохрватски језик.²⁴ Убедљиво највећи број радова на страним језицима објављен је у броју 3/2014, чак 10, од којих девет на енглеском и један на руском. Поменути број је неформално означио почетак праксе да се сваки трећи број у години објави доминантно на страним језицима.²⁵ Број 3/2015. наставио је поменути праксу иако је број радова на страним језицима, конкретно на енглеском, био нешто мањи - свега шест. Поред најзаступљенијих енглеског (тридесет три) и руског (осам) у обрађеном десетогодишњем периоду радови су објављивани и на бугарском, словеначком и пољском (по један). Без икакве сумње можемо констатовати да је наведени период најплоднији у историји часописа по питању објављивања радова страних аутора, али и прилога на страним језицима.

Као што смо раније утврдили у периоду од 2006. до 2015. укупно је објављено 227 приказа. Од наведеног броја 151 је било на књигу домаћих аутора (66,5%), док је 76 био осврт на књиге страних аутора (33,5%), преведених и у оригиналу. У односу на ранији период (1993–2003) број приказаних књига страних аутора бележи одређени пораст јер је тада приказано укупно 28 књига страних аутора и девет књига објављених у земљама бивше СФРЈ (*Библиографија 1993–2003*, 3). Ипак, морамо закључити да је број објављених приказа с обзиром на растућу светску продукцију, али и домаћу, прилично незадовољавајући и да се дешава да су бројни значајни наслови за историју Србије и Југославије, али и историографију уопште, прошли непредстављени. Књига Масима Букарелија (Massimo Bucarelli) *Мусолини и Југославије 1922–1939* и зборник *Компаративна и транснационална историја* који су уредили Јирген Кока (Коска, Jürgen) и Хајнц Герхард Хаупт (Haupt, Heinz-Gerhard) само су неки од бројних примера.

Као што су показала истраживања у периоду 2003–2007. већина приказа у часопису *Токови историје* била је информативна и афирмативна (од укупно 144 објављена приказа 136 су били афирмативни а 133 информативни) (Јовановић, Радић, 2009: 126). Такав тренд настављен је и у овим радом обухваћеном периоду, али су резултати нешто другачији:

Табела 6: *Квалификација објављених приказа у часопису Токови историје (2006–2015)*

Година	Афирмативни ²⁶	Критички
2006	31	4
2007	27	2

²⁴ У броју 1/2011. објављен је и рад хрватског историчара Владимира Гајгера.

²⁵ Слично се планира и за број 3/2016. који је у припреми.

²⁶ У поменути број улазе и прикази који иако наизглед нису директно хвалили дело о којем говоре, самим својим постојањем послужили су афирмацији конкретне књиге.

2008	29	0
2009	15	2
2010	22	3
2011	17	0
2012	18	1
2013	18	1
2014	17	1
2015	19	0
Укупно	213 (93,83%)	14 (6,17%)

Из наведеног можемо закључити да је број афирмативних приказа био већи од 90% од укупно објављених приказа. Број критичких прилога у којима је аутор приказа навео битне недостатке књиге коју је приказивао или указао на свесно игнорисање историјских извора и литературе о теми о којој је реч је 14. Треба напоменути да је више различитих критичких приказа и анализа одређених књига објављено и у рубрици „Историографија“: Мирослав Свирчевић о књизи Филипа Коена (Cohen Philip), као и анализа више новијих књига по одређеним питањима: Хладни рат, распад Југославије, савремена мађарска историографија о Југославији и слично).

Једна од значајних епизода у животу часописа у неколико последњих година била је и научна полемика између сарадника Института Зорана Јањетовића и Срђана Милошевића која је започета Јањетовићевим критичким приказом Милошевићеве књиге „*Istorija pred sudom: interpretacija prošlosti i pravni aspekti u rehabilitaciji kneza Pavla Karađorđevića*“ у броју 2/2013. У наредним свескама аутори су на академски начин изнели супротна схватања историјске науке данас и улоге историчара у друштву.

У закључку можемо рећи да је часопис Института за новију историју Србије *Токови историје* у периоду од 2006. до 2015. задржао редовност излагања и своју позицију у домаћој, али и широј стручној јавности. По броју објављених радова наведени период био најплоднији у вишедеценијској историји часописа, а у исто време и *Токови историје* су били домаћи историјски часопис са највише објављених свезака и прилога. Часопис је наставио да окупља сараднике Института, домаћу научну заједницу, али и одређени број научника из региона и света. Број радова објављен на страним језицима, пре свега на енглеском и руском, значајно је повећан у последњих пар година што у комбинацији са *online* доступношћу последњег десетогодишта даје могућност за далеко већу рецепцију часопису будућности.

Литература

- Buccarelli, M. (2006). *Mussolini e la Jugoslavia 1922–1939*. Bari: Edizioni B.A. Graphis.
- Cohen, P. (1996). *Serbia's Secret War. Propaganda and the Deceit of History*. Texas A & M University Press.

- Comparative and Transnational History. Central European Approaches and New Perspectives.*(2009). eds. Gerhard. H. G i Kocka. J. New York: Berghahn Books.
- Cvejić, N. (2008). *Tokovi revolucije, Tokovi, Tokovi istorije, Bibliografija 1967–2007.*, Beograd: Institut za noviju istoriju Srbije
- Jovanović, M., Radić, R. (2009). *Kriza istorije – srpska historiografija i društveni izazovikraja 20. i početka 21. veka –*, Beograd: Udruženje za društvenu istoriju
- Jovanović, M. (2010). „Savremena srpska historiografija: Karakteristike i trendovi“, *Istorija 20. veka*, br. 1/2010, 183–192.
- Milošević, S. (2013) *Istorija pred sudom: interpretacija prošlosti i pravni aspekti u rehabilitaciji kneza Pavla Karađorđevića*, Beograd: Fabrika knjiga.
- Pola veka Instituta za noviju istoriju Srbije 1958–2008.*(2008). (ur. M. Mitrović). Beograd: Institut za noviju istoriju Srbije
- Tokovi istorije, Časopis Instituta za noviju istoriju Srbije, Bibliografija 1993–2003.* (2004). (ur. V. Jovanović). Beograd: Institut za noviju istoriju Srbije

“TOKOVI ISTORIJE” (CURRENTS OF HISTORY) 2006–2015, CONTENT ANALYSIS

Abstract: In this paper, content of journal “Tokovi istorije” (*Currents of History*) has been analyzed in the period from 2006 to 2015. Journal is published by the Institute for recent history of Serbia. The topic of analysis was its structure, quantity of its production during ten-year period, as the current place that “Tokovi istorije” is occupying in the Serbian and international scientific community.

Key words: Currents of History, Institute for Recent History of Serbia, journal, historiography

Summary: “Tokovi istorije” (Currents of History) is a peer-reviewed academic journal published by Institute for Recent History of Serbia. The journal was originally founded in 1967. Ministry of Education, Science and Technological Development categorized “Tokovi istorije” as leading journal of national significance (M51). In ten years period, from 2006 to 2015, 27 issues had been published by three different Editorial Boards. Few hundred articles had been published in dozen different categories of which the most regular were: Articles, Sources, Research and Reviews. Historians and other scientists had the opportunity to express themselves in other categories like: Historiography, Essays, Views, and Discussions. In the period under review, many different scientists of different generations, from country and abroad, published in the journal. During the examined period, “Currents of History” remained the most regular and one of the most respected history journals in the country, region and in the international community.